

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2013

EALÁÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Déardaoin, 13 Meitheamh Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa: 1000 AD - An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na *léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo*.

Roinn I - An Ealaín in Éirinn

1. Nuair a tháinig na Ceiltigh go hÉirinn cuireadh tús le stíl ar leith maisiúcháin i snoíodóireacht cloiche agus sa mhíotalóireacht.

Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh an stíl seo agus déan cur síos achomair uirthi.

(b) Ainmnigh an rud atá **léirithe ar an mbileog leis seo** agus déan cur síos agus plé air. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don fhoirm, don fheidhm, do na bunábhair, don mhaisiúchán agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun é a tháirgeadh.

agus

(c) Ainmnigh sampla amháin eile de shnoíodóireacht cloiche nó de mhíotalóireacht ón ré seo agus déan cur síos achomair air.

Léirigh do fhreagra.
2. Déan cur síos agus plé ar an leathanach Chi-Rho agus déan comparáid idir é agus leathanach ainmnithe eile as Leabhar Cheanannais. Bíodh tagairt agat i do fhreagra do na bunábhair, don mhaisiúchán agus don dath / do na dathanna.

agus

Déan cur síos achomair ar an méid atá ar eolas agat faoi na healaíontóirí a raibh baint acu leis an obair.

Léirigh do fhreagra.
3. Déan cur síos agus plé ar Phaiteana Dhoire na bhFlann, atá **léirithe ar an mbileog leis seo**, agus déan comparáid idir é agus Cros Chonga atá **léirithe ar an mbileog leis seo** freisin. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don tréimhse inar táirgeadh iad, don fhoirm, don fheidhm, do na bunábhair, don mhaisiúchán agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun iad a tháirgeadh.

agus

Ainmnigh déantúsán reiligiúnach amháin eile ón ré seo agus déan cur síos achomair air.

Léirigh do fhreagra.
4. Tá Teach na Parlaiminte (Banc na hÉireann, Faiche an Choláiste, Baile Átha Cliath) **léirithe ar an mbileog leis seo**.

Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh ailtire an bhunfhoirgnimh.

(b) Déan cur síos agus plé ar phríomhghnéithe ailtireachta Theach na Parlaiminte.

(c) Ainmnigh foirgneamh poiblí Éireannach amháin eile ón ochtú haois déag, déan cur síos achomair air agus déan comparáid idir é agus Teach na Parlaiminte.

Léirigh do fhreagra.

5. Tá **‘I nDáil a Chéile ar Staighre an Túirín’** le Frederic Burton (1816-1900) *léirithe ar an mbileog leis seo.*

Freagair (a) agus (b).

(a) Cén bhrí atá an t-ealaíontóir ag iarraidh a léiriú, dar leat? Bíodh tagairt agat i do fhreagra do na teicníochtaí a d’úsáid an t-ealaíontóir chun an bhrí sin a chur in iúl; bíodh an t-ábhar, an comhdhéanamh agus an stíl péintéireachta san áireamh agat.

(b) Déan comparáid achomair idir pictiúr fíorach Éireannach eile agus **‘I nDáil a Chéile ar Staighre an Túirín’.**

Léirigh do fhreagra.

6. Phéinteáil Paul Henry (1876-1958) tírdhreacha a léirigh radhairc shuaimhneacha in Iarthar na hÉireann.

Déan plé ar an ráiteas sin agus tú ag trácht ar a shaothar i gcoitinne agus ar an bpictiúir **‘Sráidbhaile i gConamara’** atá *léirithe ar an mbileog leis seo.* Bíodh tagairt agat don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus don dath / do na dathanna.

agus

Déan comparáid achomair idir **‘Sráidbhaile i gConamara’** agus pictiúr tírdhreacha ainmnithe eile le healaíontóir Éireannach difriúil.

Léirigh do fhreagra.

7. Roghnaigh **duine amháin** díobh seo a leanas:

- Harry Clarke (1889-1931)
- Seán Keating (1889-1977)
- Tony O’Malley (1913-2003)
- Robert Ballagh (b.1943)
- Dorothy Cross (b.1956)
- Alice Maher (b.1956)
- Colin Davidson (b.1968).

Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra/dearthóra atá roghnaithe agat agus déan tagairt mhionsonraithe do dhá shaothar ar leith. Bíodh tagairt agat don ábhar, don stíl, do na meáin/bunábhair, do na teicníochtaí agus do na tionchair.

Léirigh do fhreagra.

Roinn II - Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá inniu)

8. Caithfidh sé go ndeachaigh an aghaidh (façade) d'ardeaglais Ghotach i bhfeidhm go mór ar dhaoine ag bhí ag teacht ag adhradh san ardeaglais. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt d'ardeaglais Ghotach amháin a ndearna tú staidéar uirthi. Bíodh tagairt sa phlé agat do ghnéithe den ailtireacht agus don dealbhóireacht mhaisiúcháin.
agus
Déan cur síos achomair ar an ról a bhíonn ag gloine dhaite in ardeaglais Ghotach.
Léirigh do fhreagra.
9. Bhí Paolo Uccello (1397-1475) faoi gheasa ag na dúshláin agus ag an bhféidearthacht a bhain leis an bpeirspictíocht. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do '**An tSeilg san Fhóraois**' atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don pheirspictíocht, don ábhar, don chomhdhéanamh agus don ré inar táirgeadh é.
agus
Déan plé achomair ar conas a úsáideadh an pheirspictíocht i bpictiúr ainmnithe amháin eile ón ré seo.
Léirigh do fhreagra.
10. Rinne ealaíontóirí ó ré luath na bPléimeannach dul chun cinn suntasach sa réalachas pictiúrtha agus sa léiriú nádúrtha. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do '**Críost á thabhairt anuas den Chros**' le Rogier van der Weyden (c.1399-1464) atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Ainmnigh pictiúr amháin eile le healaíontóir ón ré seo as Tuaisceart na hEorpa.
Léirigh do fhreagra.
11. Ainmnigh an t-ealaíontóir a chruthaigh an dealbh '**Eacstais Naomh Treasa**' atá *léirithe ar an mbileog leis seo* agus déan cur síos achomair ar an ré inar táirgeadh é. Déan cur síos agus plé ar an dealbh seo agus tú ag tagairt don ábhar, don chomhdhéanamh agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Ainmnigh saothar amháin eile leis an ealaíontóir seo agus déan plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.

12. Is minic, i saothar Jan Vermeer (1632-1675), a léirítear an áilleacht shíoraí i radhairc den ghnáthshaol laethúil agus de shaol an teaghlaigh.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do shaothar ainmnithe le Vermeer.
Déan trácht ar an ábhar, ar an gcomhdhéanamh, ar an stíl agus ar na teicníochtaí a bhí in úsáid aige ina chuid oibre.
agus
Ainmnigh saothar amháin eile le Jan Vermeer agus déan plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
13. Ba bhall bunaidh é Edgar Degas (1834-1917) de na hImpriseanaithe ach ba dhuine ar leith é i measc lucht a chomhaimsire ó thaobh na stíle de agus ó thaobh an ábhair a bhí aige.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do shaothar ainmnithe le Degas. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don solas agus don dath / do na dathanna, agus do láimhseáil na n-ábhar.
agus
Cén tionchar a bhí ag forbairt na grianghrafadóireachta ar shaothar na nImpriseanaithe?
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar atá in oiriúint do **cheann amháin** de na catagóirí seo a leanas:
- féinphortráid d'ealaíontóir ainmnithe
 - dealbhóireacht le Donatello (1386-1466)
 - pictiúr le Titian (c.1488-1576)
 - pictiúr le Goya (1746-1828)
 - foirgneamh le Le Corbusier (1887-1965).
- (b) Déan plé mion ar an saothar atá roghnaithe agat agus tú ag tagairt don ealaíontóir / ailtire, don stíl, don chomhdhéanamh/dearadh, do na bunábhair, don teicníocht agus don ré inar táirgeadh é.
- (c) Ainmnigh saothar amháin eile leis an ealaíontóir/ailtire atá roghnaithe agat agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
15. Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Déan plé ar fhorbairt **ceann amháin** de na stíleanna ealaíne seo a leanas:
- An stíl Ghotach Idirnáisiúnta
 - Rómánsachas
 - Pointíleachas
 - Ciúbachas.
- (b) Pléigh na príomhthréithe den stíl atá roghnaithe agat.
- (c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe amháin le healaíontóir a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht atá roghnaithe agat.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III - Léirtheiscint na hEalaíne

16. Sa scannánaíocht braitheann éifeacht fhísiúil an scannáin ar fhís an stiúrthóra agus ar a c(h)umas dearadh na bhfeisteas, an smítheadh, na seiteanna, na fearais stáitse, an suíomh, an obair cheamara, an soilsiú agus an fhuaim a chónascadh go héifeachtach. Pléigh an ráiteas seo agus tú ag tagairt do scannán ainmnithe.

agus

Tabhair breac-chuntas ar na coincheapa físiúla atá agat do ghearrscannán (10 nóiméad) chun ‘Tóstal Éireann’ (*The Gathering*) a cheiliúradh.

Léirigh do fhreagra.

17. Freagair (a) agus (b).

Is é atá i gceist le hobair choimeádaíochta ná gach gné de thaispeántas a phleanáil cibé acu an taispeántas do ghailearaí nó músaem náisiúnta nó áitiúil é.

(a) Agus tú ag tagairt do thaispeántas ainmnithe ar thug tú cuairt air, déan cur síos agus plé ar na príomhchéimeanna a thugann an coimeádaí agus é/í ag planáil don taispeántas seo agus nuair a bhíonn an taispeántas á fheistiú.

(b) Dá mbeifeá i do choimeádaí, conas a thabharfá faoi thaispeántas a réiteach d’obair ealaíne na hidirbhliana i do scoil?

Léirigh do fhreagra.

18. Léiríonn tionscadail athchóiriúcháin gur féidir le hidirghabháil ailtireachta i seanfhoirgnimh a bheith go maith agus gur féidir léi leas an phobail áitiúil a dhéanamh.

Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt d’fhoirgneamh athchóirithe ainmnithe ar bith. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don suíomh/láthair, do na bunábhair, don bhunúsáid agus don fheidhm nua.

agus

Mol foirgneamh oiriúnach do thionscadal athnuachana a chuirfeadh le maise do cheantair áitiúil. Ainmnigh an foirgneamh agus tabhair breac-chuntas ar na smaointe atá agat do thionscadal den sórt seo.

Léirigh do fhreagra.

19. Is minic a bhaintear úsáid as bogearraí grianghrafadóireachta agus eagarthóireachta ar ríomhairí chun póstaer a fhorbairt le scannáin nua a fhógairt. Déan plé ar an dá phóstaer atá **léirithe ar an mbileog leis seo** agus cuir i gcomparáid lena chéile iad. Cuir in iúl cé acu atá siad éifeachtach nó nach bhfuil agus cé acu póstaer díobh is éifeachtaí ó thaobh an dearaidh de, dar leat. Tabhair fáthanna le do fhreagra agus tú ag tagairt don choincheap, do na híomhánna, don leagan amach, don chlógghrafaíocht agus don dath / do na dathanna.

agus

Tabhair breac-chuntas ar na buntáistí a bhaineann leis an ngrianghrafadóireacht dhigiteach a úsáid sa dearadh grafach.

Léirigh do fhreagra.

20. Tá ról ríthábhacht ag an bpacáistiú le deochanna boga a dhíol.

Pléigh an ráiteas seo agus tú ag tagairt do dhá tháirge atá roghnaithe agat. Bíodh tagairt agat do choincheap an dearaidh, don bhrandáil agus d’úsáid na ngnéithe ealaíne mar an cruth agus an dath / na dathanna.

agus

Cad iad na rudaí is tábhachtaí ba chóir a chur san áireamh, dar leat, agus pacáistiú á dheardh do chumhrán nó do lóis iarbhearrtha dírithe ar mhargadh an déagóra?

Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán